मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजना

२०८०

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति धनकुटा

सहयोगी संस्था

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

धनकुटा जिल्ला शाखा

धनकुटा जिल्लाको राजनैतिक भौगोलिक नक्शा

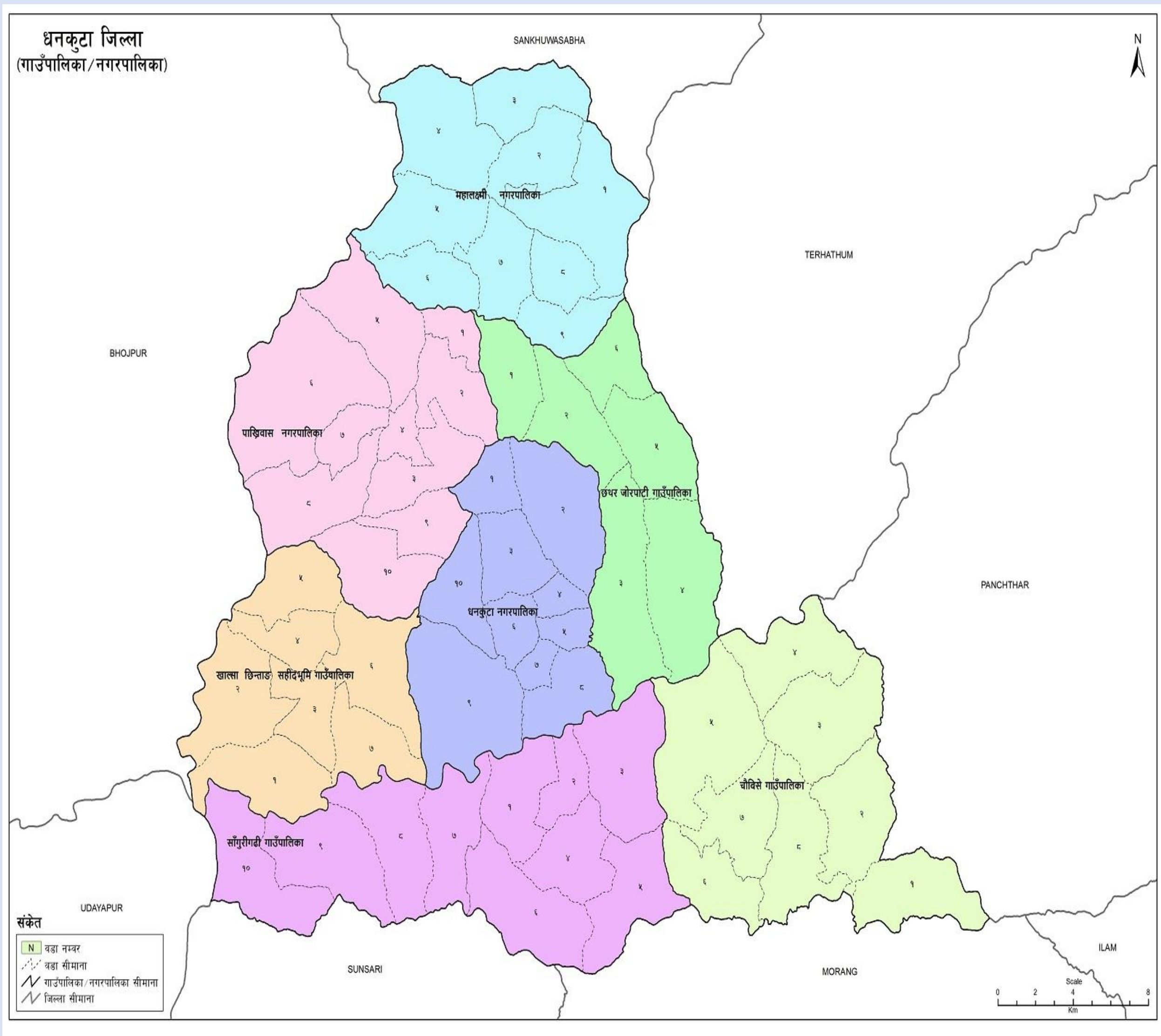

कार्यकारी साराशं

धनकुटा जिल्ला मनसुनजन्य विपद् जोखिमको दृष्टिकोणवाट संवेदनशील क्षेत्रमा रहेको छ। अरुण र तमोर नदी जस्ता ठूला नदी, भिरालो भु-वनोट र प्राविधिक अध्ययन विनाका ग्रामिण सडकका कारण वाढी,

पहिरो र पानीजन्य महामारीको जोखिमपूर्ण अवस्थामा यस जिल्ला रहेको छ। विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०८० को दफा (२) को (ख) वमोजिम धनकुटा जिल्लाको मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजना, २०८० तर्जुमा गरिएको छ। जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको मिति २०८० असार ३१ गतेको वैठकवाट यो प्रतिकार्य योजना स्वीकृत भएको छ। मुलत यो कार्ययोजना यस वर्षको असार, साउन, भाद्र र असोज मसान्त महिना लक्षित रहेको छ।

मनसुनजन्य विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा जिल्ला देखि वडा स्तरसम्म सवै स्थानीय तह, सरकारी कार्यालय, सुरक्षा निकाय, विकास साझेदार र मानवीय सहायताका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरुलाई मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका कार्य गर्न तत् तत् निकायहरुवाट प्राप्त सुझाव, गत विगतका विपद्का घटना, कार्यालयहरुको तोकिएको जिम्मेवारी आदिका आधारमा यो कार्ययोजना तयार पारिएको हो। यस योजनाले जिल्लाको वस्तुस्थिति विश्लेषण, विपद् प्रतिकार्य सम्वद्ध निकायमा रहेको जनशक्ति, उपलव्ध साधन, जिम्मेवारी वाडफाट, विषयगत क्षेत्र निर्धारण, सम्पर्क विन्दू आदि विषयलाई समेटेको छ।

यस योजनामा जम्मा पाँच खण्डहरु रहेका छन्।पहिलो खण्डमा मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजनाको संक्षिप्त परिचय, दोस्रो खण्डमा जिल्लाको परिचय, तेस्रो खण्डमा जिल्लाको विपद् जोखिम अवस्था र संस्थागत क्षमता, चौथो खण्डमा प्रतिकार्यमा संलग्न निकाय र पदाधिकारीको जिम्मेवारी र पाँचौ खण्डमा मनसुनजन्य योजनाको प्रस्तावना, उद्देश्य र कार्ययोजना रहेका छन्।

यो कार्ययोजना मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८० लाई समेत आधार मानी तयार पारिएको छ। यस वर्ष मनसुनजन्य विपद्वाट धनकुटा जिल्लामा ३९२४ जनसंख्या र ९७९ परिवार संख्या प्रभावित हुने अनुमान गरिएको छ। सम्भावित विपद् घटनाको जोखिम व्यवस्थापन कार्यका लागि नौ वटा क्षेत्रगत समिति, समितिमा रहने कार्यालय/पदाधिकारी, सम्पर्क नम्वरहरु समावेस गरिएका छन्। साथै सम्भावित प्रकोष व्यवस्थापन सम्वन्धी विवरणको जानकारी पात्रो र कार्ययोजना समेत समेटेको छ। कार्ययोजनाले विपद् घटना देखि प्रारम्भिक पुनस्थापनाको लागि लाग्ने समय एक महिना समय सम्मको अवधिमा गरिने क्रियाकलाप र जिम्मेवार निकाय निर्धारण गरिएको छ। साथै यस कार्ययोजनाले विपद्का घटनामा आवश्यक पर्ने पूर्वाधार, खुलाक्षेत्र, शवदाह गृह, सुरक्षा निकायको अवस्थिति आदिको विवरण पनि समेटेको छ।

यस योजनाको माध्यामवाट जिल्लामा हुनसक्ने मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजना खासगरी तयारी, खोज, उद्धार र तातकालिक राहातका कार्यमा नेतृत्व, समन्वय र सहकार्य गर्नमा सहयोगि हुने अपेक्षा गरिएको छ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, धनकुटा

विषयसूचि

१. मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजनको परिचय १

१.१ मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजनाको परिचय...१

१.२ मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य योजना, २०८० तर्जुमाको प्रक्रिया..................................१

१.३ योजनाको उद्देश्य..2
१.४ योजनाको आवश्यकता...2
१.५ योजनाको लक्षित समूह...3
१.६ योजनाको सीमा..3
२. जिल्लाको सामान्य परिचय..४
२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी..४
२.२ धनकुटा नामकरण..5
२.३ अवस्थिति..5
२.४ भौगोलिक स्वरूप तथा विभाजन..5
२.५ भू-धरातल तथा जलाधार क्षेत्र...6
२.६ धनकुटा जिल्लाको राजनीतिक तथा प्रशासकीय एकाई.....................................7
२.७ जनसङ्ख्या तथा सामाजिक संरचना...8

२.८ आर्थिक
अवस्था..9
२.९ कृषि, वन तथा
जलवायु...10
२.१० भौतिक
पूर्वाधार...12
२.११ उद्योग तथा
व्यापार...17
२.१२ सञ्चार, शिक्षा र
विद्युतीकरण...18
३. धनकुटा जिल्लाको विपद् जोखिम अवस्था र संस्थागत
क्षमता..१९
३.१ धनकुटा जिल्लाको विपद्को
पृष्ठभूमि...19
३.२ धनकुटा जिल्लामा मनसुनजन्य विपद् जोखिमको
अवस्था...20
३.३ विपद् तथा
वातावरण...21
३.४ विपद् तथा
विकास...22
३.५ जिल्लामा मनसुनजन्य विपद्को सम्भावित जोखिमका
क्षेत्रहरु.....................................23
३.६ विगतमा बाढीपहिरोबाट प्रभावितहरुलाई राहत प्रदान गरिएको
विवरण...........................24
३.७ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको
सूची...25
३.८ विपद् व्यवस्थापनका लागि उपलब्ध श्रोत, साधन तथा
सामग्री.................29

३.९ विपद् पिडितहरुलाई तत्कालका उपलब्ध गराईने गैर खाद्य सामाग्रीहरू........................43

३.१० विपद् पिडितहरुलाई तत्कालका उपलब्ध गराईने खाद्य सामाग्रीहरू...........................44

४. विपद प्रतिकार्यमा संलग्न संरचना र काम कारवाही...४5

५. मनसुनजन्य विपद योजनाको प्रस्तावत, उद्धेश्य, क्षेत्रगत अवधारणा र कार्ययोजना..................48

५.१ प्रस्तावना..48

५.२ मनसुनज्य बिपद् प्रतिकार्य योजनाको समष्टिगत उद्देश्य.......................................48

५.३ विशिष्ट उद्देश्य..48

५.४ क्षेत्रगत अवधारणा तथा क्षेत्र परिचय..49

५.५ मनसुनजन्य विपद प्रतिकार्य योजनाको क्षेत्रगत उद्देश्य..50

५.६ क्षेत्रगत अवधारणाको आवश्यकता तथा महत्व..50

५.७ क्षेत्रगत समितिको संरचना र उद्देश्य..51

५.८ सम्भावित मनसुन विपद र सोको प्रतिकार्य सम्वन्धी अपनाउनु पर्ने विवरण/जानकारी.........61

५.९ सम्भावित प्रकोप र प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धी अपनाउनु पर्ने विवरण जानकारी पात्रो.......63

५.१० मनसुनको प्रभावकारी प्रतिकार्य कार्ययोजना..63

५.११ शव दाह संस्कार स्थलको अवस्था..65

५.१२ आवश्यक सम्पर्क नम्बरहरुः..67